VENDIM
Nr.38, datë 30.12.2010

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Vladimir Kristo	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Xhezair Zaganjori	Anëtar i " "
Petrit Plloçi	Anëtar i " "
Sokol Sadushi	Anëtar i " "
Sokol Berberi	Anëtar i " "
Admir Thanza	Anëtar i " "
Bashkim Dedja	Anëtar i " "
Altina Xhoxhaj	Anëtare e " "
Vitore Tusha	Anëtare e " "

me sekretare Blerina Çinari, në datë 21.7.2010 mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen nr.10 Akti që i përket:

KËRKUES: Luan Perati, përfaqësuar nga avokat Rustem Gjata, me prokurë.

SUBJEKT I INTERESUAR:

Prokuroria e Përgjithshme, në mungesë.

OBJEKTI: Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën i vendimeve: nr.356, datë 28.6.2006 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Durrës; nr.439, datë 3.12.2007 të Gjykatës së Apelit Durrës; nr.518, datë 16.10.2009 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë (Dhomë Këshillimi).

BAZA LIGJORE: Nenet 131/f dhe 134/g e Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatoren e çështjes, Vitore Tusha; kërkuesin që u shpreh për pranimin e kërkesës; subjektin e interesuar q,ë në pretendimet e depozituara me shkrim, është shprehur për rrëzimin e saj dhe pasi bisedoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Kërkuesi Luan Perati ka blerë një mjet tip Benz 250 D, me targa italiane, fakt i cili provohet nga kontrata e shitblerjes së automjetit, nr.1569 Rep., nr.902 Kol., datë 15.5.2002, e nënshkruar përpara noterit. Gjatë një kontrolli të policisë për verifikimin e dokumentacionit të mjeteve është konstatuar se leja e qarkullimit të mjetit të kërkuesit, me nr.124788, i përkiste automjetit me nr.shasie WDB1241251A160355, ndërsa automjeti në përdorim të kërkuesit kishte numër shasie WBD1241251B227052. Nga verifikimet ka rezultuar se për mjetin tip "Benz" me numër shasie WDB1241251A160355, kërkuesi kishte paguar detyrimin doganor dhe ky mjet ishte regjistruar njëkohësisht në qytetin e Durrësit dhe të Fierit.

Prokuroria e Rrethit Durrës ka filluar procedimin penal kundër shtetasit Luan Perati për kryerjen e veprës penale "të falsifikimit të formularëve në formën e përdorimit", parashikuar nga neni 190/1 i Kodit Penal (KP).

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Durrës, me vendimin nr.356, datë 28.6.2006, ka deklaruar kërkuesin fajtor për kryerjen e veprës penale "të falsifikimit të formularëve në formën e përdorimit" dhe në bazë të nenit 190, paragrafi i parë i KP-së (i pandryshuar), e ka dënuar me

gjobë në shumën prej 270 000 lekë. Duke qenë se kërkuesi dhe mbrojtësi i tij kanë kërkuar të procedohet me gjykim të shkurtuar, gjykata, në zbatim të nenit 406 të Kodit të Procedurës Penale (KPP), ka vendosur uljen e dënimit me 1/3 dhe e ka dënuar përfundimisht kërkuesin me 180 000 lekë gjobë.

Gjykata e Apelit Durrës, me vendimin nr.439, datë 3.12.2007, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit penal nr.356, datë 28.6.2006 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Durrës, duke mosaplikuar nenin 406 të KPP-së.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në Dhomë Këshillimi, me vendimin nr.00-2009-226(518), datë 16.10.2009, ka vendosur mospranimin e rekursit pasi nuk plotësonte kërkesat e nenit 435/2 të KPP-së.

Kërkuesi, në kërkesën drejtuar Gjykatës Kushtetuese, pretendon cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor duke parashtruar si vijon:

- Gjykata e Rrethit Gjyqësor Durrës dhe Gjykata e Apelit Durrës nuk kanë respektuar kërkesat ligjore dhe kushtetuese për arsyetimin e vendimit.

- Gjykata e Apelit nuk ka respektuar parimin e barazisë së armëve dhe të kontradiktoritetit, pasi gjatë gjykimit nuk janë pranuar kërkesat për marrjen e provave dhe vlerësimin e tyre, të cilat paraqisnin rëndësi për çështjen dhe vërtetimin e pafajësisë së kërkuesit.

- Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë i ka mohuar kërkuesit të drejtën për t'u dëgjuar për shkaqet e ngritura në rekurs, për shkak të nënshkrimit të rekursit vetëm prej tij dhe jo nga ana e mbrojtësit, i cili në të vërtetë e kishte redaktuar atë.

Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme, ka parashtruar me shkrim këto prapësime:

- Pretendimet e kërkuesit nuk mund të jenë objekt shqyrtimi në Gjykatën Kushtetuese, pasi paraqitja e një rekursi të panënshkruar në Gjykatën e Lartë nuk mund të konsiderohet si shterim i të gjitha mundësive ligjore për t'u ankuar kundër vendimeve gjyqësore të kundërshtuara. Ankimet që nuk respektojnë afatin e paraqitjes ose nuk janë të nënshkruara rregullisht siç kërkon ligji procedural, në aspektin e pasojave juridike që prodhon kjo parregullsi, duhen konsideruar si raste të mosushtrimit të mjetit përkatës të ankimit.

- Pretendimi për cenimin e së drejtës për t'iu drejtuar Gjykatës së Lartë, si rezultat i mosnënshkrimit të rekursit nga mbrojtësi, është i pabazuar pasi kjo është kërkesë ligjore e nenit 435, pika 2 të KPP-së.

- Kërkuesi nuk ka ngritur pretendime për kushtetutshmërinë e nenit 435, pika 2 të KPP-së, e, për rrjedhojë, Gjykata Kushtetuese nuk mund të zgjerojë kryesisht objektin e gjykimit.

II

1. Në lidhje me pretendimin për cenimin e parimit të barazisë së armëve dhe të kontradiktoritetit gjatë procesit të zhvilluar në Gjykatën e Apelit Durrës

Kërkuesi ka pretenduar se, për shkak të mosrespektimit të rregullave procedurale për marrjen dhe vlerësimin e provave, gjatë gjykimit të çështjes në Gjykatën e Apelit Durrës është cenuar e drejta për proces të rregullt ligjor në drejtim të barazisë së armëve dhe të kontradiktoritetit.

Gjykata Kushtetuese (Gjykata) ka trajtuar në mënyrë të vazhdueshme rëndësinë e respektimit të parimit të barazisë së armëve dhe të kontradiktoritetit në gjykimin penal, duke ritheksuar se, veçanërisht në procesin penal, këto parime dhe lidhur ngushtë me to, mbrojtja e të pandehurit, e garantuar shprehimisht në nenin 31 të Kushtetutës dhe nenin 6 të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ), përbëjnë në vetvete elementet më të qenësishme e thelbësore të procesit të rregullt ligjor. Këto standarde kushtetuese kërkojnë që argumentet e mbrojtjes të paraqiten dhe të dëgjohen ashtu si ato të prokurorit. Këto parime presupozojnë që secilës palë duhet t'i ofrohen mundësi të arsyeshme, për të paraqitur pretendimet për çështjen, në kushte të tilla që të mos e venë në disavantazh me palën tjetër. Synim kryesor i këtyre parimeve

është realizimi i një debati real ndërmjet akuzës dhe mbrojtjes, çka ndikon pozitivisht dhe në mënyrë të drejtpërdrejtë në zbulimin e të vërtetës dhe dhënien e drejtësisë nga gjykata me objektivitet e paanësi (*shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr.13, datë 21.7.2008; nr.19, datë 18.9.2008, nr.10, datë 2.4.2009 nr.23, datë 23.7.2009).*

Në lidhje me thirrjen e dëshmitarëve në procesin penal, kjo Gjykatë ka theksuar se refuzimi i kërkesës së mbrojtësit për thirrjen e tyre, me qëllim bërjen e pyetjeve për të kundërshtuar provën në procesin penal, cenon të drejtën e mbrojtjes të të akuzuarit, çka vjen ndesh me kërkesat e nenit 42 të Kushtetutës dhe të nenit 6, paragrafët 1 e 3, shkronja "d" të KEDNJ-së (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.7, datë 27.4.2005*).

Edhe GJEDNJ-ja në jurisprudencën e saj, midis të tjerash, është shprehur se në kuptim të nenit 6, paragrafi 3, shkronja "d" të KEDNJ-së, çdo i akuzuar për kryerjen e veprës së dënueshme penale ka të drejtë "të marrë në pyetje ose të kërkojë të merren në pyetje dëshmitarët e akuzës, si dhe të kërkojë praninë dhe marrjen në pyetje të dëshmitarëve të mbrojtjes në kushte të njëjta me ata të akuzës". Megjithatë, nuk mjafton që i akuzuari të tregojë se i është mohuar mundësia t'u drejtojë pyetje disave prej dëshmitarëve, por duhet, përveç kësaj, të bëjë të besueshme se këto pyetje ishin të domosdoshme për të përcaktuar të vërtetën dhe se ky mosveprim i kishte cenuar të drejtën për t'u mbrojtur. Nëse gjykatat e zakonshme vërejnë se dëshmia nuk do të kishte rëndësi për gjykimin, ato mund ta refuzojnë kërkesën për marrjen në pyetje të dëshmitarit, por duhet që një gjë të tillë ta arsyetojnë. Kjo nuk bëhet për të siguruar vetëm respektimin e barazisë së armëve, por dhe të parimit të kontradiktoritetit të gjykimit ose të shqyrtimit të provave *(shih vendimet e GJEDNJ-së në çështjet Emmanuello kundër Italisë, datë 31.08.1999; Vidal kundër Belgjikës, datë 22.04.1992; Caka kundër Shqipërisë, datë 8.3.2010).*

Duke e vlerësuar pretendimin e kërkuesit në këndvështrim të standardeve të mësipërme të procesit të rregullt ligjor, si dhe nga analiza e dosjes gjyqësore të administruar, Gjykata konstaton se kërkuesit i është cenuar e drejta për një proces të rregullt ligjor në drejtim të mosgarantimit të standardit të barazisë së armëve dhe të kontradiktoritetit gjatë gjykimit të çështjes në Gjykatën e Apelit Durrës.

Gjykata konstaton se sipas procesverbalit gjyqësor të datës 12.4.2007, Gjykata e Apelit Durrës ka vendosur të pranojë kërkesën e mbrojtësit, për të përsëritur pjesërisht shqyrtimin gjyqësor, për të thirrur me cilësinë e dëshmitarit shtetasin V.P., si dhe për të paraqitur prova të tjera që kanë rëndësi për çështjen. Gjykata ka ngarkuar mbrojtësin e të pandehurit për njoftimin e dëshmitarit, gjë që sipas procesverbalit të datës 9.5.2007, ka rezultuar e pamundur për shkak të mosgjetjes të adresës së tij. Gjykata ka vendosur shtyrjen e seancës gjyqësore, duke i dhënë mbrojtësit përsëri kohë për njoftimin e dëshmitarit. Në seancën e datës 4.7.2007, mbrojtësi i të pandehurit ka deklaruar se ka qenë e pamundur gjetja e adresës së saktë të dëshmitarit V.P., pasi si tregtar makinash ai vinte në portin e Durrësit një herë në muaj. Gjykata e Apelit Durrës, mbi kërkesën e prokurorit, ka revokuar vendimin për thirrjen e dëshmitarit V.P. dhe ka shtyrë seancën gjyqësore për të proceduar me thirrjen e ekspertit që do të verifikonte nëse nënshkrimi në deklaratën doganore ishte i njëjtë me atë të kërkuesit.

Gjykata vlerëson se në procesin penal të zhvilluar në Gjykatën e Apelit Durrës nuk janë respektuar kërkesat e KPP-së (nenet 132 - 143) për njoftimin e dëshmitarit të kërkuar nga mbrojtësi i të pandehurit. Gjykata e Apelit Durrës ka ngarkuar mbrojtësin e të pandehurit për njoftimin e dëshmitarit V.P., ndërkohë që, sipas nenit 132 të KPP-së, njoftimi i dëshmitarëve përbën një detyrim për gjykatën. Në rast se njoftimi do të rezultonte i pamundur, atëherë gjykata, në zbatim edhe të nenit 164 të KPP-së, duhet të kishte marrë të gjitha masat për shoqërimin e detyrueshëm të këtij dëshmitari.

Nga sa më sipër, Gjykata vlerëson se revokimi i thirrjes së dëshmitarit të kërkuar nga mbrojtësi, nuk është rezultat i vlerësimit mbi parëndësinë e këtij dëshmitari në procesin penal, por është pasojë e shkeljes së detyrimit të Gjykatës së Apelit Durrës për thirrjen e tij, në vështrim të neneve 132 dhe 164 të KPP-së. Në këtë vështrim, Gjykata arrin në konkluzionin se gjatë gjykimit të çështjes janë cenuar standardet e procesit të rregullt ligjor, parashikuar nga nenet 31/d dhe 42 të

Kushtetutës, duke i mohuar kërkuesit mundësinë e arsyeshme për të paraqitur dhe ballafaquar pretendimet e tij për veprimet e kryera nga dëshmitari V.P., çka ka sjellë pamundësinë e tij për t'u mbrojtur ndaj akuzave të prokurorit.

2. Në lidhje me pretendimin për mosarsyetimin e vendimit

Gjykata konstaton se vendimi i Gjykatës së Apelit Durrës nuk ka respektuar kërkesat e neneve 42 dhe 142/1 të Kushtetutës që parashikojnë detyrimin për arsyetimin e vendimeve gjyqësore.

Në jurisprudencën e saj, Gjykata ka theksuar domosdoshmërinë e arsyetimit të vendimeve gjyqësore, si një garanci për procesin ligjor. Vendimi duhet të mbështetet vetëm mbi faktet që janë paraqitur gjatë procesit gjyqësor dhe duhet të përmbajë bazën ligjore mbi të cilën bazohet zgjidhja e mosmarrëveshjes, analizën e provave dhe mënyrën e zgjidhjes së mosmarrëveshjes. Vendimi gjyqësor në çdo rast duhet të jetë logjik, i rregullt në formë dhe i qartë në përmbajtje. Në tërësinë e tij ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre. Ato duhet të jenë në shërbim dhe funksion të njëra-tjetrës. Argumentet e pjesës arsyetuese duhet të jenë të bazuara dhe të lidhura logjikisht, duke respektuar rregullat e mendimit të drejtë. Ato duhet të formojnë një përmbajtje koherente brenda vendimit, i cili përjashton çdo kundërthënie ose kontradiksion të hapur ose të fshehtë. Këto argumente duhet të jenë gjithashtu të mjaftueshme për të mbështetur dhe pranuar pjesën urdhëruese. Konkluzionet e pjesës arsyetuese duhet të bazohen jo vetëm në aktet ligjore, por edhe në parimet dhe rregullat që karakterizojnë mendimin e shëndoshë e logjik (*shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr. 7, datë 9.3.2009 dhe nr.23, datë 23.7.2009).*

Gjykata, konstaton se në dosjen gjyqësore gjenden dokumente, analiza e të cilave nuk gjen pasqyrim në vendimin e Gjykatës së Apelit, të tilla si kontrata nr.1569 Rep., nr.902 Kol., datë 15.4.2002, e redaktuar para noterit, deklarata e shitjes e hartuar nga shtetasi/dëshmitari V.P., si dhe kontrata e shitblerjes nr.1899 Rep., nr.1206 Kol, datë 28.6.2002.

Sa më sipër, Gjykata vlerëson se vendimi i Gjykatës së Apelit Durrës nuk pasqyron tërësinë e fakteve/ngjarjeve ashtu siç janë administruar në gjykim dhe as mënyrën mbi bazën e të cilës janë analizuar dhe vlerësuar provat që kundërshtojnë njëra-tjetrën.

Në këto kushte, Gjykata vlerëson se në gjykimin e zhvilluar në Gjykatën e Apelit Durrës nuk është respektuar një nga standardet e procesit të rregullt ligjor lidhur me arsyetimin e vendimeve gjyqësore, çka ndikon dhe në cenimin e barazisë së armëve dhe të kontradiktoritetit në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së.

3. Në lidhje me pretendimin për cenimin e aksesit në Gjykatën e Lartë

Kërkuesi ka pretenduar, gjithashtu, se mungesa e nënshkrimit të mbrojtësit, në rekursin e ushtruar prej tij, nuk mund të sjellë detyrimisht mohimin e të drejtën për t'u dëgjuar dhe për të marrë përgjigje mbi shkaqet e ngritura në rekurs.

Gjykata është shprehur në jurisprudencën e saj se procesi i rregullt ligjor ka si element përbërës, midis të tjerash, edhe të drejtën e individit për t'iu drejtuar gjykatës, e cila nuk përfshin vetëm të drejtën për të filluar një proces, por edhe të drejtën për të pasur, nga ana e gjykatës, një zgjidhje përfundimtare për mosmarrëveshjen objekt gjykimi, pasi aksesi në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Mohimi i të drejtës për t'iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj, lidhur me pretendimet e ngritura, përbën cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor, parashikuar nga neni 42 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.14, datë 3.6.2009*).

E drejta për t'iu drejtuar një gjykate nuk është absolute. Kjo e drejtë mund të jetë pjesë e kufizimeve (veçanërisht lidhur me kushtet e pranimit të një apelimi), por kufizimet nuk duhet të jenë të tilla sa të dëmtojnë vetë thelbin e të drejtës. Ato duhet të ndjekin një qëllim legjitim dhe mjetet e përdorura duhet të jenë përpjesëtimore me qëllimin që kërkohet të arrihet *(shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.30, datë 17.6.2010).*

Gjykata është shprehur, gjithashtu, se përdorimi i mjetit procedural të përshtatshëm

ankimues, në formë e në përmbajtje, siç sanksionohet në KPP, nuk përbën një kërkesë formale, por një kërkesë që lidhet me thelbin e të drejtës së mbrojtjes dhe të pjesëmarrjes aktive në gjykim. Mostrajtimi i mjetit procedural në mënyrë substanciale cenon të drejtën e mbrojtjes të të gjykuarit dhe njëkohësisht aksesin e tij në Gjykatën e Lartë (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.21, datë 24.7.2006*). Gjithashtu, zbatimi i gabuar i normave të KPP-së, që ka sjellë mosgjykimin e thelbit të pretendimeve të kërkuesit nga Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, i ka mohuar atij të drejtën për t'iu drejtuar Gjykatës, si element thelbësor i të drejtës për proces të rregullt ligjor *(shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.16, datë 19.4.2010).*

Po ashtu, Gjykata ka theksuar se nisur nga natyra e gjykimit në Gjykatën e Lartë dhe të përqendrimit (kompetencës) të saj në probleme të ligjit, pa ndihmën e një avokati, procesi nuk mund të kontribuojë në mënyrë të dobishme në shqyrtimin e çështjeve juridike që qëndrojnë në thelb të mosmarrëveshjeve (shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.25, datë 30.7.2003). Për më tepër, përfaqësimi me avokat në seancat dëgjimore në Gjykatën e Lartë bëhet i domosdoshëm për garantimin në favor të të pandehurit të një mbrojtjeje efektive dhe profesionale *(shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.5, datë 4.3.2008).*

Edhe GJEDNJ-ja në jurisprudencën e saj është shprehur se fakti që aplikanti ishte në gjendje të paraqiste çështjen e tij përpara një gjykate nuk përmbush domosdoshmërisht në vetvete kërkesat e nenit 6 § 1 të KEDNJ-së. Rregullat që disiplinojnë hapat formalë që duhen ndërmarrë për paraqitjen e një ankimi synojnë të sigurojnë miradministrimin e drejtësisë. Nga ana tjetër, është kërkesë e nenit 6/1 të KEDNJ-së, që mospranimi i një ankimi në Gjykatën e Lartë të mos cenojë thelbin e të drejtës së ankimuesit për t'iu drejtuar gjykatës *(shih vendimet e GJEDNJ-së në çështjet Société Anonyme Sotiris dhe Nikos Koutras Attee kundër Greqisë, datë 16.11.2001; Brualla Gómez de la Torre kundër Spanjës, datë 19.12.1997, Saez Maeso kundër Spanjës, datë 9.11.2004).*

Gjykata konstaton se në rastin konkret, kërkuesi ka depozituar brenda afatit ligjor, pranë sekretarisë së gjykatës që ka dhënë vendimin, një rekurs, të nënshkruar prej tij, i cili në pjesën hyrëse përmban ndër të tjera se është akt i Kolegjit të Avokatëve Durrës, por nuk rezulton i nënshkruar nga mbrojtësi që e ka redaktuar atë. Kolegji Penal, në Dhomë Këshillimi, me vendimin nr.518, datë 16.10.2009, ka vendosur mospranimin e rekursit, duke u bazuar në mosplotësimin e kërkesave të nenit 435/2 të KPP-së, i cili parashikon: "*Akti i rekursit dhe memoriet duhen të nënshkruhen, me pasojë mospranimin, nga mbrojtësit. Kur i pandehuri nuk ka mbrojtës të zgjedhur, kryetari i kolegjit cakton një mbrojtës kryesisht dhe në këtë rast lajmërimet i bëhen edhe të pandehurit."*

Nga rrethanat e parashtruara më sipër dhe në vështrim të garantimit të standardit të aksesit në gjykatë, Gjykata vlerëson se neni 435/2 i KPP-së, nuk mund të interpretohet nga Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë në një mënyrë të tillë (kuptim i ngushtë), që cenon thelbin e të drejtës së një individi për t'iu drejtuar asaj gjykate.

Mbrojtja me avokat e të pandehurit, gjatë shqyrtimit gjyqësor në Gjykatën e Lartë, bazuar në nenin 437, pikat 3 dhe 5 të KPP-së, është vlerësuar nga Gjykata si kërkesë e nevojshme në funksion të garantimit të një mbrojtjeje efektive dhe profesionale që është në interes të drejtësisë. Në këtë vështrim, Gjykata vlerëson se edhe neni 435/2 i KPP-së, i cili parashikon se rekursi dhe memoriet që i drejtohen Gjykatës së Lartë duhen të nënshkruhen nga mbrojtësit e të pandehurve, ka për qëllim të garantojë mbrojtjen me avokat të të pandehurit, në rastin kur ai ushtron rekurs. Standardi i mbrojtjes me avokat në Gjykatën e Lartë nuk garantohet plotësisht nëse respektohet vetëm gjatë shqyrtimit gjyqësor. Rekursi është akti procedural në të cilin parashtrohen shkaqet për të cilat kundërshtohet një vendim sipas kërkesave të nenit 432 të KPP-së, që mundëson të drejtën e të pandehurit për të filluar gjykimin në Gjykatën e Lartë dhe, në këtë kuptim, ai është akti me të cilin garantohet e drejta për akses në këtë gjykatë. Kërkesa kushtetuese dhe procedurale për të garantuar mbrojtjen efektive dhe profesionale të të pandehurit në Gjykatën e Lartë, ka kuptim, para së gjithash, në funksion të aksesit që duhet të kenë të pandehurit për të ushtruar të drejtat që parashikon procedura penale. Qëllimin e ligjvënësit, për të garantuar mbrojtës në këtë

proces, e shpreh edhe detyrimi që kjo normë i ngarkon kryetarit të kolegjit, për të caktuar një mbrojtës kryesisht për të pandehurin, i cili nuk ka mbrojtës të zgjedhur.

Për të garantuar të drejtën e një individi për t'iu drejtuar Gjykatës së Lartë, zbatimi i nenit 435/2 të KPP-së duhet parë në raport me rregullimet e përgjithshme që disiplinojnë paraqitjen e ankimit (nenet 407- 421 të KPP-së), si dhe ato të veçanta për paraqitjen e rekursit (nenet 431-435 të KPP-së). Në situatën në të cilën kërkuesi ka ushtruar rekursin, në përmbushje të detyrimeve të tij formalë që përcaktohen kryesisht në nenet 410, 412, 420, 435/1 të KPP-së dhe rekursi nuk është nënshkruar nga mbrojtësi i zgjedhur prej tij, ai nuk mund të privohet nga e drejta që rekursi i tij të vlerësohet sipas përcaktimeve të nenit 432 të KPP-së. Një interpretim i ndryshëm, që mund t'i bëhet përmbajtjes së nenit 435/2 të KPP-së, nuk i shërben rritjes së standardit në favor të garancive për të mos humbur të drejtën e gjykimit, përkundrazi sjell si pasojë cenimin e të drejtës së të pandehurit për akses në Gjykatën e Lartë.

Në këtë vështrim, Gjykata vlerëson se Gjykata e Lartë para se të vendosë mospranimin e rekursit, për shkak të mosnënshkrimit të tij nga mbrojtësi, duhet të verifikojë nëse sekretaria gjyqësore ka zbatuar detyrimin ligjor lidhur me vënien në dijeni të të pandehurit, për të plotësuar rekursin me nënshkrimin nga mbrojtësi, sipas kuptimit që Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në vendimin unifikues nr.5, datë 15.9.2009, i kanë dhënë nenit 415/2 të KPP-së, duke u shprehur se: *"Sekretaritë e gjykatave ku depozitohet ankimi mund dhe duhet të vënë në dijeni të pandehurit në rastet kur rekursi paraqitet i panënshkruar nga mbrojtësi, me qëllim që, në zbatim të kërkesave të nenit 415/2 të KPP, ai të ketë mundësinë për plotësimin e tij". Gjithashtu, në rastin kur i pandehuri nuk ka mbrojtës të tij, Gjykata e Lartë duhet të verifikojë nëse kryetari i kolegjit e ka përmbushur detyrimin e tij për të caktuar avokat kryesisht. Këto kërkesa ligjore kanë rëndësi kushtetuese, sepse garantojnë realisht të drejtën e individit për t'iu drejtuar Gjykatës së Lartë.*

Si përfundim, Gjykata vlerëson se Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë (Dhomë Këshillimi), duke vendosur mospranimin e shqyrtimit të rekursit të panënshkruar nga mbrojtësi, nuk ka respektuar të drejtën e aksesit në gjykatë, si një nga standardet për një proces të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ.

4. Në lidhje me pretendimet e tjera

Kërkuesi ka kërkuar, gjithashtu, shfuqizimin e vendimit nr.356, datë 28.6.2006 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Durrës me pretendimin se procesi gjyqësor ka qenë i parregullt. Gjykata vlerëson se argumentet e parashtruara në lidhje me këtë pretendim nuk janë ngritur në nivel kushtetues dhe, për rrjedhojë, duhen rrëzuar si të pabazuara.

Përfundimisht, Gjykata arrin në konkluzionin se gjatë gjykimit të çështjes në Gjykatën e Apelit Durrës dhe në Kolegjin Penal të Gjykatës së Lartë, në Dhomë Këshillimi, kërkuesit Luan Perati i është cenuar e drejta për një proces të rregullt ligjor, në vështrim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131 shkronja "a" dhe nenit 134, pika 1 shkronja "f", të Kushtetutës; neneve 72 dhe 77 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë", njëzëri,

VENDOSI:

- Shfuqizimin e vendimit nr.518, datë 16.10.2009 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë (Dhomë Këshillimi).
- Shfuqizimin e vendimit nr.439, datë 3.12.2007 të Gjykatës së Apelit Durrës.
- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Apelit Durrës.

- Rrëzimin e kërkesës për shfuqizimin e vendimit nr.356, datë 28.6.2006 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Durrës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Vladimir Kristo (kryetar), Petrit Plloçi, Xhezair Zaganjori, Admir Thanza, Sokol Berberi, Sokol Sadushi, Vitore Tusha, Bashkim Dedaj, Altina Xhoxhaj